

Nr 52.

Ankom till riksdagens kansli den 25 maj 1944 kl. 3 em.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående pension av statsmedel åt vissa f. d. befattningshavare hos vägdistrikt.

I en den 28 april 1944 dagtecknad proposition, nr 261, som hänvisats till bankoutskottets förberedande handläggning, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, under punkterna 1—8 framlagt förslag angående pension av statsmedel åt vissa f. d. befattningshavare hos vägdistrikt.

Beträffande motiveringen för ifrågavarande förslag får utskottet, i den mån ej redogörelse härför lämnas i det följande, hänvisa till propositionen.

Vid framläggandet för 1943 års riksdag av proposition nr 224 angående den statliga vägorganisationen och vissa vägväsendet berörande anslagsfrågor anförde föredragande departementschefen, bland annat, att han utginge ifrån att det i regel skulle bli möjligt för den personal hos vägdistrikten, som vid vägväsendets förstatligande bleve övertalig, att erhålla annan anställning. Därvid förutsattes emellertid, att om skäl befunnas föreligga för understöd eller ersättning i annan form åt övertalig personal, frågan härom från fall till fall finge underställas riksdagens avgörande.

I proposition nr 286 till samma års riksdag behandlades under punkt 13 vissa pensionsfrågor, som sammanhängde med vägväsendets förstatligande. Därvid erinrades jämväl om förenämnda uttalanden om understöd i lämplig form åt övertalig anställningshavare. Samtidigt framhölls, att det då knappast låte sig göra att för behandlingen av sådana fall uppdraga några allmänna riktlinjer.

I den nu föreliggande propositionen framläggas förslag till pensioner åt vissa övertaliga anställningshavare hos vägdistrikt. Vid övervägande av hit hörande spörsmål har, framhåller *föredragande statsrådet*, jämväl fråga uppkommit, huruvida å pensionerna böra utgå rörliga tilläggförmåner eller icke. Detta spörsmål har gjorts till föremål för närmare granskning vid remissbehandlingen av en av kassören och bokföraren C. E. L. Carlin gjord framställning (punkten 4:o), varvid väg- och vattenbyggnadsstyrelsen med instämmande av statskontoret anfört bland annat följande:

De i väg- och vattenbyggnadsstyrelsens den 14 maj 1937 utfärdade allmänna normer för pensionering av vägdistriktens tekniska personal angivna högsta beloppen för ålderspension åt den tekniska personalen voro fastställda att överensstämma med de pensionsunderlag, som då gällde för mot-

svarande statliga befattningshavare, varvid uppräknings skett av beloppen med hänsyn till å statliga pensioner utgående dyrtidstillägg. På grund härav bör i överensstämmelse med vad styrelsen i tidigare liknande fall ock föreslagit med pensionen icke följa tilläggsförmåner. I detta sammanhang vill styrelsen erinra, att dyrtidsförmåner icke utgå å de pensioner, som kunna tillkomma anställningshavare hos vägdistrikt på grund av pensionsförsäkring i enskilda pensions- och försäkringsinrättningar. Likaledes omfattar i de fall, där vägdistrikt utfäst sig att självt pensionera anställningshavare, utfästelsen regelmässigt ej tilläggsförmåner. Då de pensioner åt förutvarande befattningshavare hos vägdistrikten, varom framställning nu göres hos riksdagen, utmåtts enligt samma grunder, som tillämpats vid bestämmandet av pensionerna från de enskilda pensionsinrättningarna samt de av vägdistrikten utfästa pensionerna, kan beviljandet av dyrtidsförmåner å riksdagspensionerna komma att medföra krav på dyrtidskompensation från övriga nämnda pensionstagare. En nedsättning av de föreslagna riksdagspensionsbeloppen i syfte att låta tilläggsförmåner utgå å de reducerade beloppen torde, om nedsättningen göres med belopp, som helt motsvarar nu utgående dyrtidsförmåner, vid fallande levnadskostnadsindex komma att föra med sig, att dessa pensionstagare råka i sämre ställning än övriga förenämnda pensionstagare. Om dyrtidsförmåner anses böra utgå å här ifrågakvarande riksdagspensioner, vilket väg- och vattenbyggnadsstyrelsen icke vill förorda, böra alltså pensionerna endast nedsättas med belopp, som motsvarar viss del, förslagsvis hälften, av de nu utgående dyrtidsförmånerna.

För egen del har föredragande statsrådet ansett övervägande skäl tala för myndigheternas uppfattning, att några rörliga tilläggsförmåner icke böra utgå å nu ifrågakvarande pensioner. Dessa ha ansetts böra bestridas från det under tolfte huvudtiteln uppförda förslagsanslaget till diverse pensioner och understöd m. m. Det förutsattes, att därest någon av de berörda befattningshavarna framdeles skulle tagas i anspråk för arbete i statens tjänst, vid bestämmande av ersättning för dylikt arbete hänsyn skall tagas till utgående pensioner. I allmänhet avses därvid avlöningen skola minskas med belopp motsvarande utgående pensionsförmån.

Utskottet. Vad föredragande statsrådet sålunda anfört har icke givit utskottet anledning till erinran.

1:o.

Förre ordföranden och sekreteraren i Älvsby vägdistrikt Gotthard Adolf Nilsson. Under punkten 1 av förevarande proposition föreslår Kungl. Maj:t riksdagen medgiva, att förre ordföranden och sekreteraren i Älvsby vägdistrikt Gotthard Adolf Nilsson må, räknat från och med den 1 januari 1944, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 1 008 kronor, varå dyrtidstillägg icke skall utgå.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,
att Nilsson är född den 3 augusti 1895 och således 48 år gammal;

att han den 29 augusti 1920 blivit vald till ledamot av vägstyrelsen i Älvsby vägdistrikt i Norrbottens län;

att han varit vice ordförande och kassör i nämnda vägstyrelse under år 1921 samt ordförande och sekreterare därstädes från och med den 1 januari 1922 till och med den 31 december 1943;

att han såsom ordförande och sekreterare hos vägstyrelsen uppburit arvode, vilket från och med år 1940 utgått med 3 000 kronor för år jämte tilläggsförmåner, vilka från och med år 1942 motsvarat rörligt tillägg och kristillägg enligt för befattningshavare i statens tjänst gällande grunder;

att hans arbete hos vägstyrelsen utgjort hans huvudsakliga sysselsättning och förvärvskälla;

samt att han enligt läkarintyg på grund av sjukdom (kronisk bronchialastma och blodtrycksförhöjning) har nedsatt arbetsförmåga.

Föredragande statsrådet har anfört följande:

I det nu föreliggande ärendet rörande årligt understöd åt förre ordföranden och sekreteraren i Älvsby vägdistrikt Gotthard Nilsson hava de hörda myndigheterna haft olika uppfattning beträffande frågan om pension borde utverkas åt Nilsson. Vederbörande länsstyrelse och statskontoret ha icke ansett tillräckliga skäl föreligga för framställning till riksdagen i ämnet, medan väg- och vattenbyggnadsstyrelsen icke direkt uttalat sig i frågan. 1942 års vägsakkunniga ha däremot funnit förutsättningar för årligt understöd vara för handen och föreslagit ett belopp av 800 kronor jämte dyrtids- och kristillägg. De sakkunniga ha därvid särskilt framhållit, att Nilssons ifrågavarande verksamhet utgjort hans huvudsakliga sysselsättning och förvärvskälla ävensom att han på grund av sjukdom och med hänsyn till sin ålder torde ha svårt att erhålla annan tjänst. Med hänsyn till de av vägsakkunniga sålunda anförda omständigheterna vill jag icke motsätta mig, att Nilsson erhåller något understöd av statsmedel. Såsom jag inledningsvis framhållit, böra rörliga tilläggsförmåner icke utgå å ifrågavarande slag av understöd. Med beaktande härav synes mig ett belopp av 1 000 kronor i förevarande fall utgöra skälig pension. För att erhålla ett med tolv jämnt delbart belopp bör pensionen bestämmas till 1 008 kronor för år. Den bör utgå räknat från och med den 1 januari 1944.

Såsom av redogörelsen framgår, ha vederbörande myndigheter företrätt olika uppfattningar rörande frågan om pension borde utgå i förevarande fall eller icke. Därvid har framhållits, bland annat, att understöd i anledning av vägförstalligandet åt innehavare av förtroendesyssla hos vägdistrikt borde ifrågakomma endast i rena undantagsfall. Emellertid har i ärendet upplysts, att den person, varom här är fråga, under närmare 24 år fullgjort uppgifter inom vägdistriktet, vilka icke åvilat honom i hans egenskap av ordförande i vägstyrelsen, ävensom att dessa uppgifter utgjort hans huvudsakliga sysselsättning och förvärvskälla. Vid sådant förhållande har utskottet icke velat motsätta sig bifall till Kungl. Maj:ts förevarande förslag. Utskottet hemställer således,

Utskottet.

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande framställning.

2:o.

Vägmästaren i Medelsta vägdistrikt Eric Allan Richard Forssman. Under punkten 2 av förevarande proposition föreslår Kungl. Maj:t riksdagen medgiva, att vägmästaren i Medelsta vägdistrikt Eric Allan Richard Forssman må från och med månaden näst efter den, varunder han lämnar sin anställning vid vägväsendet, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 1 608 kronor, varå dyrtidstillägg icke skall utgå.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Forssman är född den 14 juli 1882 och således 61 år gammal;

att han sedan den 1 oktober 1924 varit anställd såsom vägmästare i Medelsta vägdistrikt i Blekinge län, vilken anställning upphör med utgången av juli 1944;

samt att hans avlöning senast utgått med 5 000 kronor för år jämte rörligt tillägg och kristillägg enligt för befattningshavare i statens tjänst gällande grunder.

Utskottet. Med biträdande av vad Kungl. Maj:t under förevarande punkt föreslagit hemställer utskottet,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande framställning.

3:o.

Schaktmästaren i Göteborgsbygdens vägdistrikt Ernst Aronsson Ahlberg. Under punkten 3 av förevarande proposition har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att schaktmästaren i Göteborgsbygdens vägdistrikt Ernst Aronsson Ahlberg må från och med månaden näst efter den, varunder han lämnar sin anställning vid vägväsendet, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 1 584 kronor, varå dyrtidstillägg icke skall utgå.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Ahlberg är född den 31 oktober 1881 och således 62 år gammal;

att han under tiden mars 1921—mars 1924 varit anställd såsom schaktmästare vid Södra Sveriges statsarbeten tillhoppa 2 år 9 månader;

att han sedan den 1 april 1924 innehaft anställning vid vägväsendet, intill utgången av år 1936 såsom vägmästare i Sävedals härads väghållningsdistrikt, under åren 1937—1939 såsom vägmästare i Göteborgsbygdens vägdistrikt samt under tiden därefter såsom schaktmästare i sistnämnda vägdistrikt, vilken anställning upphör med utgången av juli 1944;

att hans avlöningsförmåner under år 1943 uppgått till sammanlagt 5 816 kronor;

samt att han på grund av ett år 1938 inträffat olycksfall uppbär livränta jämlikt olycksfallsförsäkringslagen, vilken för tiden 17 september 1943—16 september 1944 beräknats efter 500 kronor för år.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har tillstyrkt utverkande av pension åt Ahlberg till belopp av 1 584 kronor för år utan rätt att därå åtnjuta några tilläggsförmåner.

Statskontoret har icke funnit anledning till erinran mot vad väg- och vattenbyggnadsstyrelsen föreslagit.

Föredragande statsrådet har anfört:

Även jag anser mig böra förorda, att pension utverkas åt Ahlberg. Det i ärendet föreslagna pensionsbeloppet, vilket icke torde böra minskas på grund av den från riksförsäkringsanstalten utgående livräntan, synes mig skäligt.

Utskottet, som ansluter sig till det under förevarande punkt framlagda förslaget, får hemställa, Utskottet.

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning.

4:o.

Kassören och bokföraren i Östra Dals vägdistrikt Carl Eric Ludvig Carlin. Kungl. Maj:t föreslår under punkten 4 av förevarande proposition riksdagen medgiva, att kassören och bokföraren i Östra Dals vägdistrikt Carl Eric Ludvig Carlin må från och med månaden näst efter den, varunder han lämnar sin anställning vid vägväsendet, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 1 932 kronor, varå dyrtidstillägg icke skall utgå.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Carlin är född den 17 februari 1884 och således 60 år gammal;

att han under åren 1905—1923 under tillhoppa 7 år 19 dagar varit stamanställd vid Svea livgarde eller innehaft anställning vid statens järnvägar eller vid Södra Sveriges statsarbeten;

att han under tiden 25 maj 1925—31 december 1936 varit anställd såsom vägmästare i Nordals härads väghållningsdistrikt;

att han sedan den 1 januari 1937 innehaft anställning såsom kassör och bokförare i Östra Dals vägdistrikt, vilken anställning upphör med utgången av april 1944;

att hans avlöning senast utgått med 4 080 kronor för år jämte rörligt tillägg och kristillägg enligt för befattningshavare i statens tjänst gällande grunder;

samt att hans arbetsförmåga enligt läkarintyg är väsentligt nedsatt på grund av sjukdom.

Med biträdande av Kungl. Maj:ts under förevarande punkt framställda förslag hemställer utskottet, Utskottet.

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning.

5:o.

Biträdande vägmästaren i Ingelstads och Järrestads vägdistrikt Knut Oscar Sten Samuelsson. Under punkten 5 av förevarande proposition föreslår Kungl. Maj:t riksdagen medgiva, att biträdande vägmästaren i Ingelstads och Järrestads vägdistrikt Knut Oscar Sten Samuelsson må från och med månaden näst efter den, varunder han lämnar sin anställning vid vägväsendet, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 1 728 kronor, varå dyrtidstillägg icke skall utgå.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,
att Samuelsson är född den 7 september 1882 och således 61 år gammal;
att han under åren 1899—1915 innehaft anställning vid statens järnvägar under tillhoppa 5 år 9 månader 17 dagar efter uppnådda 18 levnadsår;
att han under tiden 1 april 1917—31 december 1936 innehaft anställning såsom förman eller vägmästare hos entreprenör för vägunderhålls- och vägbyggnadsarbeten;
att han sedan den 1 januari 1937 varit anställd såsom biträdande vägmästare hos Ingelstads och Järrestads vägdistrikt, vilken anställning upphör med utgången av juli 1944;
samt att hans avlöning senast utgått med 4 200 kronor för år jämte rörligt tillägg och kristillägg enligt för befattningshavare i statens tjänst gällande grunder.

Utskottet. Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts ifrågasvarande förslag och hemställer förty,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågasvarande framställning.

6:o.

Förre sekreteraren i Östersysslets vägdistrikt Gustaf Ullberg. Under punkten 6 av förevarande proposition har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att förre sekreteraren i Östersysslets vägdistrikt Gustaf Ullberg må, räknat från och med den 1 januari 1944, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 1 404 kronor, varå dyrtidstillägg icke skall utgå.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,
att Ullberg är född den 13 februari 1872 och således 72 år gammal;
att han varit ordförande i Visnums härads vägstyrelse under åren 1913—1923, arbetsledare och vägmästare hos samma härads vägdistrikt under åren 1924—1936 samt sekreterare, räkenskapsförare och kassör hos Östersysslets vägdistrikt åren 1937—1943;

samt att hans avlöning sedan år 1937 utgjort 3 100 kronor för år, varå ej utgått några tilläggsförmåner.

Vad Kungl. Maj:t under förevarande punkt föreslagit har icke givit utskottet anledning till erinran. Utskottet hemställer fördenskull,

Utskottet.

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning.

7:o.

Arbetsförmannen hos Skaraborgs läns västra vägdistrikt Carl Johan Persson. Under punkten 7 av förevarande proposition föreslår Kungl. Maj:t riksdagen medgiva, att arbetsförmannen hos Skaraborgs läns västra vägdistrikt Carl Johan Persson må från och med månaden näst efter den, varunder han lämnar sin anställning vid vägväsendet, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 1 404 kronor, varå dyrtidstillägg icke skall utgå.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Persson är född den 30 september 1882 och således 61 år gammal;

att han, som alltsedan år 1898 haft vägarbete såsom huvudsaklig sysselsättning, tjänstgjort intill utgången av år 1924 hos entreprenör för vägarbeten och såsom biträde åt olika väghållningsdistrikt samt under åren 1925—1936 hos Laske härads väghållningsdistrikt, därav sedan år 1929 såsom vägmästare;

att han sedan den 1 januari 1937 varit anställd såsom arbetsförman hos Skaraborgs läns västra vägdistrikt, vilken anställning upphör med utgången av juli månad 1944;

samt att hans avlöning under åren 1941—1943 utgjort 3 360 kronor för år jämte dyrtidstillägg, som under år 1943 utgått med 31 procent.

Kungl. Maj:ts under förevarande punkt framställda förslag har icke givit utskottet anledning till erinran. Utskottet hemställer förty,

Utskottet.

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande framställning.

8:o.

Maskinisten hos Älvdalens vägdistrikt Per Elof Pettersson. Under punkten 8 av förevarande proposition föreslår Kungl. Maj:t riksdagen medgiva, att maskinisten hos Älvdalens vägdistrikt Per Elof Pettersson må från och med månaden näst efter den, varunder hans anställning vid vägväsendet upphör, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och un-

derstöd m. m. uppbära en årlig pension av 1 200 kronor, varå dyrtidstillägg icke skall utgå.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,
att Pettersson är född den 28 december 1869 och således 74 år gammal;
att han sedan år 1896 periodvis samt från och med år 1907 stadigvarande haft anställning inom vägväsendet, till en början hos Särna och Idre tingslags väghållningsdistrikt och sedan år 1937 hos Älvdalens vägdistrikt, varvid han huvudsakligen tjänstgjort såsom krossmaskinist;

att han under åren 1940—1943 åtnjutit en grundlön av 2 400 kronor för år ävensom från och med år 1941 dyrtidstillägg, vilket under år 1943 utgått med tillhoppa 409 kronor 68 öre;

att han år 1943 erhållit en gratifikation å 600 kronor;

samt att han förutom en mindre bostadsfastighet, taxeringsvärderad till 3 300 kronor, ej äger några andra tillgångar samt ej heller åtnjuter annan arbetsinkomst än från vägdistriktet.

Utskottet. Med biträdande av vad Kungl. Maj:t under förevarande punkt föreslagit hemställer utskottet,

att Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning må vinna riksdagens bifall.

Stockholm den 25 maj 1944.

På bankoutskottets vägnar:

HARALD ÅKERBERG.

Närvarande: se anteckning å utlåtande nr 51.

Reservation

vid punkten 1 (ang. pension åt förre ordföranden och sekreteraren i Älvsby vägdistrikt Gotthard Adolf Nilsson):

av herrar *Paulsen* och *Svensson* i Alingsås, vilka ansett, att pension av statsmedel i förevarande fall icke bort ifrågakomma, och på grund därav yrkat avslag å Kungl. Maj:ts förslag.